

Liber Basilij

Leonardi Arretini ad colluciū salutarum prefatio in magni Basilij librum incipit feliciter

Ego tibi hunc librum colluci: et media (vt aiunt) grecia delegi. vbi eiusmodi rerum magna copia est. et infinita pene multitudo. Nec veritus sum. ne abs te. vt parum liberalis ac sane ingratus accusarer. si ex tanta abundantia hoc tam paruum munus ad te mitterem. neque enim id nunc ago (neque ita amens sum) vt existimem hac tantula re summis tuis erga me beneficis satis facere posse. Sed vt mercatores solent de gustationem aliquam rerum venalium accipere. quo facilius de illarum emptione deliberare queant. sic ego quum cuperem pro tuis singularibus meritis. summamque in benivolentia quicquid mea opera. labore. industria efficere possem. in te vnum conferre. hunc tibi librum transcripti quasi de gustationem quadam studiorum meorum. que si tibi doctissimo homini probata esse sensero. maiora cum fiducia deinceps aggrediar. tuo grauisimo atque optimo iudicio confirmatus. Et iam non paruis munusculis. sed maioribus tecum agam. quanquam id. quod de muneris paruitate suspirari. non ad librum ipsum. sed ad couertendi laborem referri volo. Nam etsi liber per se breuis est tantum tamen ponderis ei adijcit Basilij nomen. vt magnus putari debeat auctoritate scribentis. que quidem apud grecos tanta est. vt et seueritate vite. et sanctimonia morum. et preterea optimarum artium studio. sacrarumque litterarum doctrina ceteris ferme omnibus existimetur precellere. Sed quum sint permulti atque inlyti libri. quos ille accuratissime scriptos reliquit. nos in presentia hunc potissimum delegimus. quod maxime eum conducere ad studia nostra arbitrati sumus. Atque eo libentius id fecimus. quod auctoritate tanti viri ignauiam ac peruersitatem eorum cupiebamus restringere. qui studia humanitatis vituperant. atque ab ijs omnino abhorredum censent. Quod ijs contingit fere. qui ea tarditate ingenij sunt. vt nihil altum neque egregium valeat intueri. qui quum ad nullam partem humanitatis aspirare ipsi possint. nec alios quidem id debere facere arbitratur. Sed hos cum sua ignorantia relinquamus. neque enim digni sunt de quibus verba fiant. et iam Basilium ipsum audiamus. in quo animaduerte que se quanta grauitas sit.

Sequitur Tituli presentis libelli.

29

Liber Basilij
Tituli presentis libelli
Prologus.

Quæ ad æternam vitam cõsequendam cõferunt. ea sola querẽda esse. ac in bonis numeranda.

Quãtum inter æternam z presentem vitam intersit.

Primum poetis. oratorib⁹. alijsq; scriptoribus probatis. deinde vero sacre discipline. quæ ad æternam vitam ducit. operam dandã esse

Qua in recõueniant differãtq; theologia z extraneæ discipline

Quo pacto accipiẽde sint extraneæ discipline. z p^o de legẽdis poetis

Quomodo legendi sint oratores:

Qua de causa poetæ sint: historiciq; legendi

Qua de causa: et quo pacto phõs legere debeamus:

Propter exempla clarorũ viroz quæ a poetis historicisq; referuntur. ipsos non negligẽdos esse.

Et disciplinis extraneis. dũtaxat vtilia z ad finem humane vitæ attingẽdum cõferentia excerpenda esse.

Quõ nõ. nisi multis laborib⁹ exercitatiõibusq;. vitã meremur æternã.

Quonam modo cabis z ornãmẽtis erga corp⁹ nos gerẽ debeam⁹?

De mentis expiatione per cõtẽptum eaz. quas sensus nobis porrigunt voluptatum.

Despiciẽdum esse corp⁹. nec multũ curæ ei impẽdendum

De cõtẽptu corpis. quem cõsequit cõtẽpt⁹ diuitiaz.

Adulationem ostẽtationemq; fugiẽdam esse.

Mutatim z vndequaq; cogẽdum esse. qd ad æternam vitam cõferẽ quẽdam cõducere videatur.

Quõ nõ retardemur ex eo. qd q̄ ad vitã æternã ducit. sunt laboriosa.

Magni Basilij Cesaree ciuitatis Archiepi ad nepotes suos pulchry de legẽdis libris secularib⁹. opusculũ. titulis. rubricisq; interstinctũ incipit fœliciter

Prologus

Multa sunt filij. quæ hortant me ad ea vobis cõsilienda. q̄ optima esse duco. quæq; vobis. si illa sequimur. p̄futura cõsido. Quippe z huiõs etas. z multaz rerum vltis. z insuper (qd omnia maxime docet) in vtrãq; p̄tem mutatiões latas esse ex̄ptum. humanaz rerum me fecere peritum. Itaq; possum ip̄s

Liber

qui nup̄ vitam ingressi sunt. quasi viā aliquam. qua tutissime p̄ficiscantur offendere. Accedit ad hoc q̄ naturali quidem necessitudine me parētes nemo est nobis p̄pinquior. quāobrē ego quidem erga vos nec min⁹ beniuolētie habeo. quam ipsi parētes. vos autē puto (nisi forte me viā fallit opinio) quum me intuemini. parētum desiderio haud quāq̄ mone ri. Si igit̄ que a me dicent̄. ea vos suscipe ac sequi parati estis. in secūdo eritis ordie laudatoꝝ apud Hesiodum. **S**imul⁹. ego sane nihil molestum dicam. Vos autē memistis carminū illoꝝ. in q̄b⁹ ille poeta inquit. Optimum illum esse. qui p̄ seipm̄ q̄ agēda sunt cōspicaret. sequētī autē gradu qui alioꝝ cōsilia seq̄ret. qui s̄o ad neutrū horum aptus esset. eum penit⁹ esse inutilem. Nec vos vlla admiratio teneat. si q̄tidie ad m̄gros euntib⁹ vobis veterūq̄ viroꝝ et ingenio ⁊ doctrina prestātium. per ea q̄ illi scripta reliq̄re. cōtinuū vsū ⁊ familiaritatem habētib⁹ ego aliquid vtili⁹ ex me ipso inuenisse p̄fitear. Equidem hoc ipm̄ monitur⁹ verio. nō oportere vos eiusmodi viris ita mētis v̄e gubernacula p̄mittē vt que cūq̄ dicāt ea seq̄mini. sed id dūtaxat qd̄ vtilitatem affert ab illis accipiētes. scire etiam. si sit op⁹ cōtēnnē. Quē igit̄ ea sunt. ⁊ quēadmodū discernant̄. id iam vobis aperiam hinc sumēs initiū.

Quē ad eternā vitam cōsequēdam cōferūt. ea sola querēda esse. ac in bonis numerēda.

Nos quidē o filiū hāc humanam vitam nihil oīno esse arbitramur nec bonum quicq̄ existimādum censē⁹. neq̄ appellādum. quod nobis vtilitatem hucusq̄ sup̄peditet. nō itaq̄ dignitatem. nō amplitudinem maiorē. nō corpis vires. nō formam nō magnitudinē. nō a cunctis homib⁹ habitos honores. nō ipm̄ imperium. non quicqd̄ dici p̄t in hac vita excellēs. sed lōgius n̄e p̄cedūt spes. ⁊ ad alteri⁹ vitē p̄paratio nē cuncta molimur. Quē igit̄ ad hāc vitam p̄ferūt. ea nos totis virib⁹ optēda querēdaq̄ esse arbitramur. Quē s̄o illuc vsq̄ puenire nequeūt. vt nulli⁹ momēti despiciēda.

Quantū inē eternā ⁊ p̄ntem vitā inter sit

Quānam t̄n ista sit vita: et q̄ pacto illa viuat: id sane ostēdere plus negociū esset. quam nos in p̄ntia susceperim⁹. maiores etiā audito res. quam ipsi nūc estis. ad p̄cipiendū req̄rit Hoc solū quum dixerō. lat̄ abūte vobis dixisse purabo. Si q̄s oēm post creatos homies foelicitatē mēte cōcipiat. simulq̄ in vnū cōgerat vniuersam ne puā quidē p̄tē illo rū bonoꝝ adēq̄re cōperiet. Sz ab imo illi⁹ vitē bono. oīa hūana simul collecta magis abesse. quā vmbzā ⁊ somniū a veris reb⁹. Immo vero (vt propiori vtar similitudinē) quāto in omni re p̄ciosior est anima q̄ corp⁹.

Basilij

cuncta vtriusq; vite differentia est.

Primum poetis, oratorib⁹, alijsq; scriptorib⁹ probatis. Deinde vero sacre discipline, q; ad eternā vitā ducit, operā dandā esse.

Ad hāc porro vitam sacri ducūt sermōes p̄ occulta nos erudiētes. Non ec tñ p̄fundū illoꝝ sensum, p̄ etatem nobis p̄cipe posse nō licet, in alijs nō oīno diuersis, q̄si in ymbꝛis quibusdā speculisq; oculos mētis exer cē debem⁹. eos imitātes q; ad certamē se p̄parāt, qui ⁊ saltu et motu manuū in ludo exercitati, callidius tēinceps in certamē descēdūt, et nobis p̄fecto certamē quoddā incumbere putandū est, ⁊ quidem oīm certaminū maximū, cui⁹ gra cuncta tentāda sunt, ⁊ totis virib⁹ incumbēdum ad huiusce rei p̄parationē, ⁊ poetis ⁊ oratorib⁹ ⁊ scriptorib⁹ ceteris, oib⁹ teniq; homib⁹ inherēdum, vnde nobis ad ingenij exercitatio nem aliq; sit assecura vtilitas. Velut igit̄ ij qui tingūt quom p̄mo q̄busdā modis id qd̄ colorē receptur; sit p̄pararūt, tādem postea florem sup̄ inducūt, siue purpureū, siue quēuis alium. Eodem nos itidem modo (si vt̄ indelibilis sit apud nos p̄bitatis sūia cupim⁹) quom ijs extraneis disciplinis fuerim⁹ imbuti, tum sacris ⁊ occultis operā dabim⁹, ⁊ q̄si solē in aq; prius vidē assuefacti, ad ipsam lucē dirigem⁹ intuitū.

Qua in re cōueniant differantq; Theologia et extraneq; discipline?

Si qua igit̄ conuenientia vtriusq; sit, utilis nobis erit tal' cognitio, si at nulla sit, ea tñ adinuicē cōferre, ⁊ in q; differāt internoscē, nō par; nobis fruct⁹ p̄bebit ad potioris vite cōfirmationē. **Sz** qua silitu die vtamur ad hāc rem ostēdendā: **N**epe vt plāte p̄pa stus ē fructū p̄ducē, afferūt tñ aliquē ornatū ⁊ frōtes ipse circa ramos diffuse. Ita p̄fecto ⁊ aīe quidam p̄cipuus fruct⁹ est veritas, nō in amenū tñ est hac extranea circūdari sapia, q; tanq; frōtes qdā, ⁊ fructui tegmē p̄beat, ⁊ speciē intuentib⁹ letiozem ostēdat. **H**oc fecisse aiūt moysen illū summa prudentia virum, cui⁹ apud oēs gētes maximū est insipientia nomē, qui nō prius ad dei cōtemplationē accessit, q̄s in egyptioꝝ disciplinis metem exer cuiisset. **H**ec eadem ferūt de Daniele sapienti, q; cum apd̄ babilonios chaldeoꝝ sapiam imbibisset, postea rex diuinaz attigisse doctrinā fert̄.

Quo pacto accipiēde sint extraneq; disciplinē; et primo de legēdis poetis.

Ed iam satis abūde demonstratū est, nō inutilem esse mentib⁹ nostris hanc extraneam scientiam. **T**unc vero quo pacto illa nobis accipiēda sit, dicēdum videt̄. **P**rimo igit̄ vt a poetis incipiā, cū illi va

Liber

rij multiformesq; sunt. nō oib⁹ q̄ ab ipsia dicunt adhibēda ē mens. s; cū excellētium viroz dicta aut scā cōmemorāt. tūc tota mēte moueri atq; inflāmari debem⁹. maximeq; conari vt tales ipsi sim⁹. quales illi fuere. quū s̄o in improboz hoīm mētionem incidūt. fugiēda ē illoz imitatio. aureq; claudēde. nō sec⁹ atq; ipsi ferūt **Ulyssē** ad sirenū cant⁹. prauē em̄ cōfabulatiōes via qdā sunt ad facinora. Quāobrem omni diligētia curādum ē. ne int̄ illam quam plerūq; sermōes hnt̄ festiuitatē. latēter admittam⁹ aliqd̄ mali vt hi q̄ venena melle p̄mixta absorbent. **Nō** igit̄ laudabim⁹ poetas. neq; cum iurgia referūt. neq; cum scurras. aut amātes. aut ebrios. aut dicaces imitant⁹. neq; cum diuite mēsa cātūq; dissolutio foelicitatē definiūt. mīme vero quom de dijs aliqd̄ dicūt. et maxime quom de ill⁹ ita narrāt. q̄si plures sunt atq; discordes. **Nam** apud eos. et frater in frēm cōiurat. et parētes filijs. et filij parētib⁹ inferūt bella. deoz s̄o adulteria atq; amozes et scelestos cōcubit⁹ et eos maxie summi ac p̄ncipis oīm (vt illi asserūt) **Iouis**. q̄ ne de pecudib⁹ quidem sine rutoze q̄s dicēt. ijs relinquem⁹ qui in scena s̄sant. **Hec** eadem dicēda sunt et ceteris scriptozib⁹. et tūc maxime quom ad voluptatē loquūtur.

Quomodo legendi sint oratores.

Ad necoratorū artem in mētiēdo imitabimur. neq; em̄ in iudi⁹ neq; vsquā alibi. mētiri nos decet. q̄ rectum ac vix iter vitę elegim⁹. quib⁹ inter dicta sunt mēdacia legis p̄cepto. **S; tūc** maxime oratores amplectemur. quom aut s̄tutē extollūt. aut vitia effulmināt. **Ut** em̄ ex flozib⁹ ceteri quidē nihil sumūt p̄ter odorē atq; colorē. apes s̄o et mella inde sciūt excerpere. ita q̄ nō solum s̄boz festiuitatē sequūtur. fructū alium quem p̄cipue p̄nt. **S; qm̄** in apum mētionē incidim⁹. p̄sequimur hāc similitudine. **Ille** em̄ nec oēs paris flozes adēt. nec si q̄s adēt eos totos absūmūt. s; eo solo ablato. qd̄ op̄i suo aptum sit reliquū omne valē simūt. **Et** nos q̄s (si sapim⁹) quom id̄ exciperim⁹ qd̄ veritati amicā cōsentaneūq; sit. cetera oīa trāsgrediemur. **Et** velut i rosīs legēdis sentes vitam⁹. ita quātū vtilit̄ scriptū est accipiētes. reliq̄ que nocē p̄nt declinabim⁹. **Principio** igit̄ disciplinaz quālibet cōsiterare oportet. et ad finē dirigē. lapsus ad filiū dōrico puerbio redigētes

Qua de causa poetę sint historiciq; legēdi:

At quoniam ad hāc nrām vitā p̄ s̄tutē ascendit. s̄tus aut̄ ipse multū a poetis. multū ab historicis. multo etiā magis a philosophis laudat̄ eoz s̄bis maxie ē iherēdū. neq; ei paz vtilitatis h; cōsuetudo qdā et familiaritas s̄tutū mētib⁹ inueniū animisq; i fusa. quū maxie iherē soleāt et pene in debilia eē. q̄ in tenera etate discunt. p̄pt̄ aīoz mollitiē p̄fūdē iniusta.

37

Basilij

Et quid aliud **Hesiodum** voluisse putandum est, quom illa scripsit carmina que vniversi decantant: **Aspera** inquit primo et pene inuisa et sudoris cotinui et laborum plena est via, que ad fortunam ducit, quamobrem nec cuiusuis est propter arduitatem illam capessere, nec capessenti facile ad cacumen euadere. **Sed** ubi id superaueris, ex eius fastigio videre licet, ut via illa leuis sit et pulchra, vique expedita et facilis et longe iocundior, quam altera que ad vitia ducit, quam vniversam simul arripi posse ipse idem poeta testatur. **Mihi** quidem vitæ nihil ob aliud, quam ut nos ad fortunam perbitatamque ad hortaret ista dixisse, ne laboribus victi ante finem desisterem? **Sed** et si quis alii similiter fortunam laudarit, eius sermões promptissime recipiemus. **Ego** autem e quodam viro qui ad inuestigandas poetarum mentes acutissimus habet audiui, quum diceret totam **Homeri** poemam laudem esse fortunæ, omniaque illius poetæ huc tenderem, nisi quid interdum incedens sit, verum in eo loco vel maxime id patere, quom finxit **Cephalanorum** ducem naufragio eiectum tam spectabilem fuisse, ut illos quibus et solus et nudus apparuit, verecundia aliqua auertet, quãdoquidem pro vestibus virtute illum dixit ornatum, ut primam reginam reuerita sit eum, deinde reliqua phœacum multitudo tanti putauit, ut relictis epulis quibus comestabatur, vnum illum ceteri intueretur, nullumque eorum esse, qui eo tempore magis quicquam ab diis optaret, quam **Ulysses** fieri quamque et nudum et naufragum. **Solebat** ille poetarum interpres hoc in loco clara voce clamare, **O** homines sit vobis cura fortunæ, que et cum naufrago simul enatat, et in litore nudum eiectum fortunatis phœacibus venerabiliorum ostendit. **Et** profecto ita res est, cetera omnia non magis possidentium sunt quam cuiusque, ut in talari lydo huc illucque transcuntia. **Sola** virtus et viuendi et mortuo stabilis est et firma possessio. **Qua** ratione mortui mihi videtur **Solon** cum inquit ad diuites. **At** nos non permutabimus cum fortuna diuitias, quoniam virtus firma est, diuitias vero alias alii possidet. **Similia** his sunt et a **Theognide** dicta qui inquit, deum (quemcumque rationem is senserit) varie hominibus talentum appetere, alio enim tempore diuitias affluere, alio nihil possidere. **Hæc** eadem a **Prodicō** sophista quodam in loco suorum librorum de fortuna ac virtutis sapientissime scripta sunt, cui quidem præstare sunt aures, neque enim spernedus est ille vir. **Is** vero ita inquit quantum ego memini (nam eius verba non teneo, nisi quod sine metro sit ait) **Herculem** cum is adolescens esset vestre ferme ætatis, diu secum multumque dubitasse vtram viam caperet, quom duas videret, vnam voluptatis, alteram fortunæ. **Inter** ambigendum autem duas accessisse matronas, has vero esse et fortunam et maliciam, statim quidem igitur etsi ille sileret, manifestam fuisse diuersitatem illarum.

Liber

videri enim alteram accuratissime ornatam, fluentē delitijs, et omnium voluptatum examen post se trahentem. Hęc itaq; omnia ostentantem et multo etiam plura pollicentem secum trahere **Hercule**m tentauisse. **Al**teram vero asperam et durā seueręq; intuetem talia econtra dixisse. **Pol**liceri se nec voluptatem aliquam, nec quietem, sed labores, pericula, sudoresq; infinitos terra mariq; tolerandos, premium autem illorum fore (vt ille aiebat) deum fieri, et hęc demū **Hercule**m secutū fuisse.

Qua de causa et quo pacto philosophos legere debeamus.

Atere omnes qui modo aliquid in philosophia scripsere, vt quisquis maxime potuit, virtutem laudarūt quib; sane credendum ē, conādumq; vt in vita nostra id ostendam?. **N**am quisquis ea, quę alij verbis duntaxat philosophātur, reb; ipsis affirmat, is vere sapit, ceteri velut ymbre; volitat. **N**ec secus ea res se habet, quam si pictor egregiam viri formam imitatus sit, hic autem reuera talis existat, qualem ille in tabula expresserit. **Q**ui enim virtutem in cętu hominum laudat, amplissimiq; verbis extollunt, ipsi vero et libidinem temperatię, et questū iusticię anteponūt. hi mea sententiā nihil differunt ab histrionibus, qui cum poemata is scena agūt sepe vt reges vel vt potētes prodeūt, quum neq; reges sint, neq; potētes, neq; omnino forsitan liberi. **A**t qui musicus quidem, si id vilo modo vitare potest, nunq; patitur lirām sibi dissonare, neq; chori princeps in cōcinnū sibi chorū habere. **I**pse vero quispiam secum dissidebit, neq; vitam cōsentaneam verbis prestabit. **S**ed **Eurypide** auctore, linguam quidem iurasse dicit, mētem vero iniurātā māsisse, et bonum videri, quā esse magis cupiet. **A**t hic est vltim; iniurię tēmin; siquē credē oportet; **Platōi**, bonū videri quū nō sis (gligēdos eē

Propt; exēpla claroz viroz, q̄a poet; historicisq; referūt ipos nō ne

Agitur quę de virtute scripta sunt, ita vt dictum est accipiēda cenleo. **Q**uom autem p̄clara facta maiorū, aut memorię successione, aut poetarū vel historicorū libris vsq; ad nostram etatem cōseruata sunt, nehui; quidem generis vtilitatem negligēt; vt ecce **Pericles** athenensis, quom cum quidam ex fori hominib; probis lacesseret, nihil est irritat; neq; animo cōmotus, sed per vnū diem per seueratum est, cum ille nullo maledicto abstineret, hic vero tanq; ea res nihil ad se ptinēt, cōtemneret. **V**espere autem iam facto et tenebris exortis quom iurgator ille vix eo tempore abire vellet, **Pericles** famulo cū lumie accito p̄secut; est ipm, vt sibi quā lōga esset ad phiam exercitatio. **I**tē quum q̄dā irat; **Euclidi** megaresi necē minaret, idq; se factur; iuramento firmaret, **Euclides** cōtra iurauit, se p̄fecto illū placatur; effecturū

Basilij

qz. ne sibi infensus foret. qz ope precu est aliqd huiusmodi exēplū suc
currēmentib⁹ hoim iam ira eferuescentiū. **T**ragedie em nequa qz est cre
tendū dicēti. in inimicos armabit ira man⁹. sz potissimū esset nullo mō
irasci. **S**in id fieri nō p̄t. at rōnis freno moderandū est. nec pmittendū
lōgius efferrī. **S**z reducam⁹ orōnem nrām ad claroz viroz exēmplū.
Pulsavit quispiā **S**ocratē **S**ophronici filiū faciem ei⁹ petulātissī
me cētens. socrates sō nō repugnauit. sz illi⁹ ire ac petulātē se pmisit.
donec vult⁹ ei vndiqz tuber fiēt. **U**ez vbi ira illi⁹ saciata ē. **S**ocrates q̄
rem nihil aliud egit. nisi q̄ frōti suē inscripsit p̄cussoris nomē. quemad
modū statuis fieri solet. ille in q̄t h⁹ op⁹ effecit. nec viter⁹ vlasci perrexit
Chē q̄ nris silia sunt. pdigna esse imitatioē duco. h⁹ em socraticū. illi
nro cōuenit. qd monet vt p̄cutiēti maxillā vnā. alterā porrigamus. tñ
abest vt vlascamur. **I**d autē **P**ericles aut **E**uclidis sile est illi. q̄ mone
mur p̄sequētes expectare. z benigne iras illoz tolerare. z inimicis bona
precari. non autē maledicē. nam q̄ in illis erit p̄cerudit⁹. is postea p̄es
ptis nris adq̄fecer. nec q̄si ipossibilia sunt. asp̄nabit. **H**aud sane p̄tereun
dū est **A**lexādi regis memorabile factū. qui cū darij filias i captiuus ha
bēt miz in modū (vt ab oib⁹ p̄dicabat) formosas. ne vidē quidē volu
it. turpe esse ratus eos. q̄ viros vicissent. a mulierib⁹ supari **D**oc illi nro
cōuenit. q̄ aspiciēs mulierē ad voluptatē. z si rem nō cōsumer. tñ qz ad
id cōcupiuit in corde suo. crimie nō caret. **I**llud āt **C**linie **P**yragore fa
miliaris difficile ē credē. nō tēdita opa. sz fortuito nris cōuenire. qui cū
possz triū talētoz damnū iureiurādo sibi delato effugē. solue quidē ma
luit. quā iurare. quanqz sine piurio id facē licēt. **A**udiuerat ille (vt mihi
videt⁹) p̄ceptū dñi iuramēta vetātia. **C**. **E**t disciplinis extraneis.
dūtarat vtilia z ad finē hūanę vitę attingēdū p̄ferētia exerpēda esse
Ad recto ad id qd in pn⁹ dicebā. nō oia nobis recipiēda sūt. sz tñ
vtilia. **E**tenī cū eos cibos. q̄ abesse p̄nt corpi. diligēter vitem⁹. ab
surdū est disciplinaz. q̄b⁹ animus alitur. rōem nullā h̄re. sz tanqz torrēa
aliq̄s q̄iqz fors obtulerit sine delectu imergē. **E**t quū gubernator nō te
mē nam vētis pmittat. sz ad portū dirigat. z sagittari⁹ ad signū. z faber
et architect⁹ finē aliq̄nē suę artz respiciat. nos ab huiōi opificib⁹ i⁹ gl̄scē
bis reb⁹ nris supari **N**eqz ei manualiū opez finis aliq̄s ē. vitę āt hūanę
finis ē null⁹. quē iturē h̄i q̄ bñ viuē q̄rūt. q̄ si nulla rōe huc atqz illuc i
vita iactaremur. quid inē nos atqz rates gubernacul⁹ carētes interesset.
Uez vt musicis gymnasticqz certamib⁹ eorundē sunt exercitatiōis. quo
rum z premia. nec vllus quimse palestra aut pancratio exercuisset. iura
tēde aut tibia certat **N**eqz em **P**olydamas id agebat. nec **M**ilo. sz alē

Liber

ante olympicum certamē curru sūstebat currētes **M**ilo vero in clipeo victo stabat, nec depelli ab eo vlla vi poterat, sed resistebat nō sec^o ac stas tua quēdam plumbō affixa. **Q** si **M**arsiq̄ aut olympij musicam essent meditati, relicto pulcre atq; gymnasio, sero coronas aut gloriā affecti essent, aut effugissent ne corpa sua derisui haberētur. **S**ed nec **T**himotheus relicta musica sua in luctaminib⁹ versabat. **N**eq; em̄ assēcut⁹ fuisset vt cunctis musicis lōge antecellēt, cui tm̄ superaret, aris vt quotiens libuisset, aios hoīm z vehemēti armonia accēderet, z rursus molli ac placida leniret. **Q**uipe quom̄ aliquādo in **A**lexādrī cōiuitio eij cantum quem phrygiū appellat modularēt, vsq; adeo regem excitasse dī, vt ad arma capiēda p̄siliiret, atq; iterū ad comelatores epulasq; reduxisse modulatiōe mutata, tātas vires hz in musicis gymniciisq; certaminib⁹ ad finem suū directā exercitatio.

Q non, nisi multis laboribus exercitatio-
busq; vitam meremur eternam.

Sed quoniam in coronariū atq; pugilum exempla inuidim⁹, profe quamur aliquātiſper in ea re. **P**orro illi quadam incredibili laborum tolerātia vires adepti, cum infinitis sudoribus in gymnasio manarint, innumerasq; plagas in exercitatiōe tulerint, victum autem nō voluptuariū, neq; inuidum, sed quē magister ludi p̄scripserit victitarint, et in ceteris omnib⁹ (ne orōnem p̄traham) ita instituti, vt vita ante certamē acta meditatio fuerit certaminis, tādem se nudāt in stadio, z summo labore ac periculo decertāt vt oleastri aut apij aut eiusmodi corona donētur, victoresq; a p̄cone buccā **g**aur. **N**os vero quib⁹ p̄mia vitę nīg adeo mirabilia p̄posita sunt, vt nec magnitudo eoz dici possit, nec multitudo numerari, in vtrāq; aurem securi dormitētes, altera manu capere posse credem⁹, p̄multi sane eēt inertia, et **B**ardanapal⁹ ille fmas omnium ptes in beatitudie ferret, vel margites forte, quem neq; aratorem, neq; fossorem, neq; cuiusq; rei actore fuisse **D**omer⁹ ait. **S**i vtiq; **D**omero credēdum est potiusquā **P**ytaco, qui in q̄r, arduū esse bonum existere, multis em̄ laborib⁹ susceptis, vix eoz bonorum compotem fieri cōtingit, quoz nihil in hac vita esse simile pauloante dicebam⁹. **N**on igit̄ desidēdum est nobis, nec p̄ breui voluptate maxime spes abijciēde, nisi velim⁹ cōiuitia pati z poenas subire, nō hic apd̄ homines (quāq; ne hoc quidem paruū recte sentiēt) sed aut sub terra aut vbiq; sint illa iudicia, nam qui nō ex voluntate delinquit, is forte aliqua dignabit̄ venia, qui autem ex p̄posito peiora eligit, nullam habet excusationem quin multiplici poena afficiatur.

¶ Liber Basilij

¶ Quoniam modo cibus et ornamentis et ga corporis nos gerere debeamus?

Quid igitur faciendum est dicet quispiam: quid aliud quam curam anime habendum. ceteris omnibus pro nihilo habitis. Non ergo corpori seruendum nisi quantum summa coget necessitas. sed anima bonis artibus imbuenda. et ex corporum vinculis ac passionum societate per philosophiam eximenda. Illud preterea efficiendum est. ut corpus laborum patientissimum sit. ventri autem non ad voluptatem. sed ad sustentationem porrigendum. Nam qui semper cenas atque coquos mente agitant. epularumque gratia terras mariaque perscrutantur. miserabili admodum seruitute premuntur. et grauissimo domino tributa pendunt. nihil leuius patientes quam illi qui apud inferos poenas dant. virga ignem diuidentes. et cribro aquam ferentes. et perfossum vas implere anhelantes. nullum finem laborum habentes. Tonderi autem aut amiri ultra quam necessitas sit aut miserorum est secundum Diogenem. aut infuriorum. Itaque occupatum esse in corporis ornatu. non minus turpe dicendum arbitror. quam aut pelicem esse aut adulterum. Quid enim refert homini gnauo recte amiciatur. an vili aliqua veste: dummodo corpus ab intemperie tutetur. Quod et in ceteris obseruandum est ne quid superuacuo moliamur. nec plus corpori tribuamus quam anime commodum sit. Neque enim minus turpe est viro qui vere hoc cognomine dignus existat. nimiam curam corporis habere quem ad aliam quamuis passionem effeminatum esse. Omne porro studium ponere ut corpori quam optime sit. hominis est seipsum ignorantis. nec intelligentis sapiens illud quod non id quod cernitur est homo. sed opus est maiori sapientia. ut quisque nostrum quid tandem ipse sit possit agnoscere.

¶ De mentis expiatione per contemptum earum quas sensus nobis porrigunt voluptatum.

Utrum enim uero id assequi non expiata prius mente. impossibilis est. quam lippis oculis solem perspicere. Expiatio autem anime sit (ut breuiter simul et abunde vobis dicam) per contemptum earum. quas nobis sensus porrigunt voluptatum. Non igitur oculi pascendi sunt absurdis spectaculorum miraculis. non aspectu corporum voluptatis stimulus relinquendum. non per aures sonus infundendus. qui animam corrumpere possit. Nam et nequicia et ignauia ex huiusmodi musica gi

Liber Basilij

gni solet. sed ea musica recipienda e. qua vsus **David** poeta sacrorum car-
minum regem (vt ferunt) ab infania liberauit. ¶ **Pythagoras** etiam
quum iuuenibus quibusdam vino fertis saltuq; per ciuitatem lasciuien-
tibus obuiaret. dixisse dicitur ei qui modos tibia faciebat. vt murata ar-
monia toricum personaret. quod vbi factum est. bacchantes illos adeo
resipuisse ferunt vt ferta abijcerent. z rubore vultus verecundiam confessi
domum abirent. Tantum interest corrupta an salubri musica implere
Quamobrem ab hac quidem musica que nunc in vsu est. non secus ab
horrendum vobis censeo. quam a quauis feditate. **Iam** vero eos vapo-
res. qui odoratum delectent. aeri miscere. aut vnguentes perungi. etiam
interdicere vobis erubescio. Quid dicendum de his voluptatibus que gu-
stu aut tactu sunt: an dubitandum. quin ille quoq; eiusmodi sint. vt ni-
si quis caueat. ventri ac somno seruire nos veluti pecora cōpellant.

¶ Despicendum esse corpus. nec multum cu-
re ei impendendum.

DEniq; (vt summatum dicam) vniuersum corp^o despiciendum est.
nisi in luto voluptatum velimus summergi. aut certe tantum in
dulcedum vt philosophie (vt inquit **Plato**) ministerium prestare pos-
sit. Eadem ferme **Platoni** z **paulus** monet dum ait. non oportere nos
providentiam aliq; corporis habere ad voluptates. **Nam** ij qui corpus
optime curant. animam vero que eius seruitio vti debet. negligunt. ni-
hil ab ijs differunt. qui vt organa quam optima habeat summo studio
conquirunt. artem vero cuius gratia illa organa sunt comparata. despici-
unt. ¶ **Pro**pterea igitur seruandum est. **Nam** castigare corpus. z compe-
scere eius imperus vt immanem quandam beluam oportet. z eiusdem
aduersus animam tancerarios motus rationis habena cohibere atq; se-
dare. non autem frena voluptatum remittere. z anime curam abijcere. z
instar aurige violentia equorum tracti desferri. sed **Pythagore** manuis-
se. qui quom intelli geret quendam ex familiarib^o suis cibi exercitationi-
bus vt pinguis fieret curare hic inquit no cessat molestiorum sibi carce-
rem instruere. **Ad** gen^o molestie quom suspicaretur **Plato** corpori suo.
impedere. academiam in salubrem attrice locum ferunt ex industria delegis-
se. vt plus q̄ bona habitudo corporis (ceu vitis nimia luxuries) ob eam
rem amputaret. **Ips**e quoq; iam audiui ex medicis. summam corporis
valitudinē periculosam esse. **Quom** igitur hęc nimia indulgentia z ipsi
corpi inutilis sit. z aie impedimentum afferat. in ea restud.ū ponere ma-
nifestissima est infania.

34
¶ Liber Basilij

QUod si corpus cōtemnere assuefacti essem⁹. parū cetera hui⁹ vite admiraremur. quid opus esset diuitijs. si voluptates corporis aspernaremur. equidem nō video nisi forte quem iuuaret (vt in fabulis de draconib⁹ fertur) recēditos thesauros vigilādo custodire. Qui autē ad hęc cōtemnēda ingenie erudit⁹ esset. plurimū ab omni facinore z hō z ope abhorrēt. z quicquid ultra sufficiēciam foret. siue id lydia gleba esset. siue foenicaz auriferaz op⁹. tanto magis despiceret. quāto min⁹ indigeret. Sufficiētia autem nō ipsa libidie voluptatum. s; nature necessitate diffiniēda est. nam qui excedūt necessitatis terminos. si les sunt ijs qui p̄cipites deferunt nihil stabile inueniēt. es. vbi possint cōsistere. nullum terminum p̄cipitatiois habēt. sed quāto plura amplectunt tātēdem aut etiam pluris indigēt ad voluptates implēdas diuitiarum em̄ (vt ait Solon) null⁹ est termin⁹. Verum ad eam rem Theognide magis vtendum est. q̄ ita inq̄t. Neq; diuitias cupio. neq; voto p̄cor. s; mihi cōtingat ex paruo vitam agē omni carētem molestia. Porro nō sine beniuolētia q̄dam mihi in mētē venit dictum Diogenis humana oīa simul cōtemnētis. qui magno rege ditiozem se p̄dicabat. q; vidēz paucoz indigeret. At nobis nisi Pythie Musij adsint talenta. z infinita soli iugera. z numerosa armentoꝝ examina. nihil sat erit. Oportet autē (vt ego quidem arbitroz) nec absentes diuitias optare. nec p̄ntib⁹ glari. nisi quātū scias vti Sapiētē em̄ Socrates. q̄ quū vidēt hoīez diuitijs affluētē. eaq; de eā fastidio q̄dā gloriabūdū vadē. nō pus inq̄t te admirabo; q̄ notū mihi fuerit q̄ pacto scias vti fortunis tuis. An hō Phidias Polydet⁹ q; si auro aut ebore gloriati eēt. ex q̄b⁹ alē illiensib⁹ Ioue. alē iunonē effinxit arguis. ridiculi haberent. aliena bō sibi glie fore putātes. ppriā hō artē q̄ illud anz p̄ciosi factū est. silētio p̄tereūtes. Nos at hūana frutē nō satis deoz ipsā p se hēe arbitrātes. minori rephēsiōe diḡs eē putabim⁹.

UADulationē ostētationēq; fugiendā esse diuitias q̄dē p̄tēnem⁹ z voluptates despiciem⁹. vtz blādicias et adulationē sectabimur. z archilochē vulpis calliditate multiplicitateq; gaudebim⁹. At nihil ē qd̄ eque fugē debeat sapiēs. qm̄ ad ostētationē viuē. z populares auras seq̄. Oportet at verā roēm vsq; adeo ducem viuēdi habere. vt etiam si omnes homies reclamēt. nihil mutetur eozum que recte iustituerat. etiam si infamiam vel pericula subire pro recte factis necesse sit. Nā qui aliter iustitū⁹ est. is nihil differre vidēt ab egyptio sophista. qui z arbor fiebat z aqua z fera et quicquid liberet. Si

Liber

quidem ipse quoque modo laudabit iusticiam. si id placere audientibus intelligit. modo eam vituperabit. si is apud quos loquitur iniurias esse gratas cognoscet. et (quod proprium assentatorum est) ut Polyppus ad speciem subiecti soli colore mutat. ita et ipse ad voluntatem audientium sententiam mutabit.

Minutatim et vnde quaque cogendum esse. quod ad eternam vitam consequendam conducere videatur.

Ad hec in nostris libris addiscemus perfectius. in presentia veterinis. Qui enim diligenter e qua vis re cogunt utilitatem. et si minutatim id agant. tamen ut magna flumina. multa ex multis locis accipiunt incrementa. Nam id quod inquit poeta. si parum paruo addas idque frequenter facias. non ad pecunie dumtaxat augmentum recte dictum fuisse putandum est. sed ad cuiusvis scientie. **B**ias quidem igitur vnde et septem sapientibus filio suo ad egyptios proficiscenti. roganti que patrem quidnam agendo maxime sibi gratum faceret. si viaticum inquit ad senectutem compares. virtutem nimirum pro viatico intelligens. sed arctioribus terminis illam circumscribens. utpote qui eius utilitatem humane vite spacio diffiniunt. Ego autem siue quis Titoni senectutem. siue viuacissimi apud nostros Mathusalem qui mille annos minus triginta dicitur vixisse. si denique vniuersum tempus ex quo fuerunt homines metiatur. ridebo puerilem eius sententiam. contemplanis longum et insensibile seculum. quod quidem tale est. ut quemadmodum immortalis animae ita etiam illius seculi nullum finem mens humana possit concipere. Ad quod ut viaticum paremus. omnis lapsus (ut dicunt) mouendus est vnde aliqua utilitas ad eam rem sit nobis futura.

Qui non retardemur ex eo. quod que ad vitam eternam ducunt. sunt laboriosa.

Non igitur quia ardua sunt hec et laboriosa. idcirco torpescamus sed memores illius sententie. oportere videlicet vnumquemque vitam probatissimam eligere. expectare autem ut consuetudo faciat illam iocundam atque dulcem videri. ea sequi aggrediamur. Turpe enim est. quom tempus per secediam abierit. tunc demum illud reuocare. quom praeter dolorem nihil sit amplius vocanti rediturum.

Basilij

C Conclusio.

Ego igitur que optima esse rebar. partim nunc vos admonui. partim omni vite tempore admonebo. Vos autem (quom tria sunt morborum genera) utinam ne vos ei similes presteris. quod insanabile est. neu ita mente egrotetis. ut plerique solent corpore egrotare. Nam ij qui parua valitudine anguntur. ipsi proficiscuntur ad medicos. Qui vero grauiori morbo premuntur. ad se curantes accersunt. At ij qui in atram bilem insanabiliter transuecti sunt. ne venientes quidem medicos recipiunt. Quod vos non patiamini. nunc recta consilia aspernantes;

C Magnus Basilij de poetarum oratorum historicorumq; ac philosophorum legis libris (quo facilius intelligatur) xubricis titulisq; interstinctus. feliciter finit

C Sequitur Ariochus Platonis de contemnenda morte.

Infracto ut possis animo contemnere mortem
Ad nomen cuius vulgus inane tremit:
Diuini Socratis verba hec lege quis morientem
Ariochum monuit: ilico tutus eris.